

שמות פרק יא

(א) ויאמר יקנוק אל משה עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים אחרי כן ישלח אתכם מזה פשלו פלה גרש יגרש אתכם מזה: (ב) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב: (ג) ויתן יקנוק את חן העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם:

רש"י

(א) **כלה** - גמירא, (כלה) כליל, כולכם ישלח: (ב) **דבר נא** - אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם על כך שלא יאמר אותו צדיק אברהם (בראשית טו יג) ועבדום וענו אותם קיים בהם, (שם יד) ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם:

שמות פרק יב

(לח) ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלת: (לו) ויקנוק נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים: ... (מא) ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות יקנוק מארץ מצרים:

רש"י

(לח) **כדבר משה** - שאמר להם במצרים (לעיל יא ב) וישאלו איש מאת רעהו: **ושמלת** - אף הן היו חשובות להם מן הכסף ומן הזהב, והמאוחר בפסוק חשוב: (לו) **וישאלום** - אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם. אתה אומר אחד, טול שנים ולך: **וינצלו** - ורוקינו: (מא) **ויהי מקץ שלשים שנה וגו' ויהי בעצם היום הזה** - מגיד שכיון שהגיע הקץ לא עכבן המקום כהרף עין, בחמישה עשר בניסן באו מלאכי השרת אצל אברהם לבשרו, בחמישה עשר בניסן נולד יצחק, ובחמישה עשר בניסן נגזרה גזירת בין הבתרים:

מסכת ברכות דף ט ע"א-ע"ב

דבר נא באזני העם וגו' - אמרי דבי רבי ינאי: אין נא אלא לשון בקשה, אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה: בבקשה ממך, לך ואמור להם לישראל; בבקשה מכס, שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב, שלא יאמר א אותו צדיק: ועבדום וענו אתם - קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול - לא קיים בהם. אמרו לו: ולואי שנצא בעצמנו. משל לאדם שהיה חבוש בבית האסורים, והיו אומרים לו בני אדם: מוציאין אותך למחר מבית האסורין ונותנין לך ממון הרבה, ואומר להם: בבקשה מכס, הוציאוני היום ואיני מבקש כלום.

בראשית פרק יג פסוק י'

וישאל לוט את עיניו וירא את כל כפר הירדן כי כלה משקה לפני שחת יקנוק את סדם ואת עמרה כגו יקנוק בארץ מצרים באקה צער:

רש"י

כי כלה משקה - ארץ נחלי מים: **לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה** - היה אותו מישור: **כגו ה'** - לאילנות: **כארץ מצרים** - לזרעים: **באכה צער** - עד צער. ומדרש אגדה דורשה לגנאי, על שהיו שטופי זמה בחר לו לוט בשכונתם במסכת הוריות (י ב):

בראשית פרק טו

(יג) ויאמר לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה: (יד) וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול: (טו) ואתה תבוא אל אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה:

רש"י

(יג) **כי גר יהיה זרעך** - משנולד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים ארבע מאות שנה. כיצד, יצחק בן ששים שנה כשנולד יעקב. ויעקב כשירד למצרים אמר (להלן מז ט) ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, הרי מאה ותשעים, ובמצרים היו מאתיים ועשר כמנין רדו, הרי ארבע מאות שנה. ואם תאמר במצרים היו ארבע מאות, הרי קהת מיורדי מצרים היה, צא וחשוב שנותיו של קהת, ושל עמרם, ושמנונים של משה שהיה כשיצאו ישראל ממצרים, אין אתה מוצא אלא שלש מאות וחמשים, ואתה צריך להוציא מהן כל השנים שחי קהת אחר לידת עמרם, ושחי עמרם אחר לידת משה: **בארץ לא להם** - לא נאמר בארץ מצרים אלא בארץ לא להם, ומשנולד יצחק (להלן כא לד) ויגר אברהם וגו', וביצחק (שם כו ג) גור בארץ הזאת, (תהלים קה כג) ויעקב גר בארץ חם, (בראשית מז ד) לגור בארץ באנו: (יד) **וגם את הגוי** - וגם לרבות ארבע מלכיות, שאף הם כלים על ששיעבדו את ישראל: **דן אנכי** - בעשר מכות: **ברכוש גדול** - בממון גדול, כמו שנאמר (שמות יב לו) וינצלו את מצרים: (טו) **ואתה תבוא** - ולא תראה כל אלה: **אל אבותיך** - אביו עובד עבודה זרה והוא מבשרו שיבא אליו, אלא למדך שעשה תרח תשובה: **תקבר בשיבה טובה** - בשרו שיעשה ישמעאל תשובה בימיו ולא יצא עשו לתרבות רעה בימיו, ולפיכך מת חמש שנים קודם זמנו ובו ביום מרד עשו:

בראשית פרק מב פסוק כה

ויצו יוסף ומלאו את קליהם בר ולהשיב כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן:

בראשית פרק מו פסוק ד

אֲנֹכִי אֶרְדֶּה עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְּה וַיֹּסֶף יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר עַל עֵינַיִךְ :

רש"י

ואנכי אעלהך - הבטיחו להיות נקבר בארץ :

שיר השירים פרק א פסוק יא

תוֹרֵי זֶהָב נִעְשָׂה לְךָ עִם נְקֻדֹת הַכֶּסֶף :

רש"י

תורי זהב נעשה לך - נמלכנו אני ובית דיני לפני בא פרעה שאשיאנו ואחזק את לבו לרדוף אחרוך עם כל שבח גנוי אוצרותיו כדי שנעשה לך תורי קשוטי הזהב : **עם נקודות הכסף** - שהיה בידך כבר שהוצאת ממצרים שגדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים : **נקודות** - כלי כסף מנוקדים ומצויירים בחברבורות וגוונים :

שפת אמת לפרשת בא - שנה תרמ"ג

בפסוק **דבר נא כו' וישאלו כו' כלי כסף כו' ובנ"י עשו כדבר משה כו'**. כדי שלא יאמר אותו צדיק ועבדום קיים בהם כו'. להבין הענין כי ידוע שבנ"י העלו ממצרים ניצוצות קדושות שהי' נמצא שם כדכ' כגן ה' כארץ מצרים. וכן מצינו בהאבות שירדו מקודם למצרים ונחשב להם לשבח שעלו משם כדאיתא בזוה"ק שאדם ונח לא עמדו בכח זה כאבות דכ' בהם עלי' ממצרים. וכן בבני ישראל כ' ויעלו ממצרים. וגם ערב רב עלו הוא התערובות שהי' מעורב במצרים הארות רבות מהקדושה. ועי"ז רמז הקדוש ברוך הוא ליעקב אע"ה אעלהך גם עלה. וזהו הרכוש גדול. אכן וודאי מדרגות בני"י כאשר יצאו ממצרים הי' למעלה מאוד שזכו לקבל עשרת הדברות ונתרוממו כמלאכי השרת ושראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים. ולא הי' בהם הגשמיות. וידוע כי לכל הארה יש התלבשות כמו התלבשות הנשמה בגוף וכפי התרוממות הנשמה כך המלבוש. ולכן הוצרכו בני"י להוריד עצמם להתקרב אל הגשמיות כדי לקבל ההארות ממצרים. וזה ענין שאלת הכלים ממצרים. והכל הי' לקיים ההבטחה לאברהם אע"ה ראשון לגרים שהי' כל רצונו לקרב כל הברואים אליו ית'. הבטיחו הש"י כי בהיות שבנ"י יתרוממו עכ"ז יעלו שאר הניצוצות ג"כ על ידם. ובאמת מצינו שבאו אח"כ לחטא ע"י הערב רב הנ"ל כמ"ש ודי זהב. וכסף וזהב הרביתי להם כו' שהוא רמז על הנ"ל. ע"י שבאו ההארות ממקום טמא. הי' צריך עבודה גדולה לתקן אותם ולצרפם צירוף אחר צירוף. אכן וודאי יתקן הכל בעזר השם ית' עד גאולה העתידה וזה השבח שעשו כדבר משה. וזה נק' תכשיטין וכמ"ש תורי זהב נעשה כו'. שמה שתיקנו חוץ מתיקון עצמותם. רק כדי להגבי' כל האורות שירדו למטה להעלותם בכוחם. זה נק' תכשיטים שחוץ מיופי העצם שלהם :

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.